

Regeringskansliet
(Justitiedepartementet)
103 33 Stockholm

Remiss: Ny paketreselag (SOU 2016:56)

STÄLLNINGSTAGANDE

Juridiska fakultetsnämnden vid Stockholms universitet tillstyrker i huvudsak förslaget. Därtill framför fakultetsnämnden påpekanden om oklarheter avseende lagförslagets överensstämmelse med det nya paketresedirektivet (EU) 2015/2302 och andra regeltekniska överväganden samt språkliga synpunkter.

ÖVERGRIPANDE OM FÖRSLAGET

Detta delbetänkande håller hög regelteknisk kvalitet. Utredningen uppvisar mycket god överblick över direktivet, den nuvarande paketreselagen och det äldre paketresedirektivet jämte anslutande regelverk. Direktivet håller i sig jämförelsevis hög regelteknisk kvalitet. Språkligt är lagförslaget överlägset den svenska språkversionen av direktivet.

Fakultetsnämnden har inga synpunkter på förslagen till ändringar av resegarantilagen samt följdlagstiftningen, utan endast avseende den föreslagna paketreselagen.

ÖVERVÄGANDEN

Portalparagrafen

1 § innehåller endast förklaringen att det finns ett paketresedirektiv, en uppräkningslista av direktivets övergripande syften och att den föreslagna lagen avser att implementera delar av direktivet. Bestämmelsen framstår som överflödigt och bestämmelsen förefaller inte bygga på någon utbredd svensk lagstiftningstradition.

Fakultetsnämnden föreslår att bestämmelsen utgår. Därmed vinnns också fördelen att den osköna lokutionen ”lagar, regler och administrativa bestämmelser” undviks, som snarare borde formuleras ”lagar, förordningar och administrativa föreskrifter” om bestämmelsen ändå skulle behållas.

Resetjänstens huvudsakliga egenskaper

Det framstår, ytligt sett, som att 5 § 15 innebär en definition av en resetjänst, men det är i själva verket en förpliktande uppräkningslista av vilken förhandsinformation som ska lämnas om resetjänsten innan avtalet ingås.

Fakultetsnämnden förordar att bestämmelsen integreras med 7 § första stycket.

Resenärens uppsägning och uppsägningsavgift

Uttrycket uppsägningsavgift förekommer bl.a. i 7, 15, 21, 24, 25, 27 och 34 §§. Därtill förekommer uttrycket resenärens uppsägning i olika grammatiska former.

Fakultetsnämnden förordar att uttrycket uppsägningsavgift ersätts med avbeställningsersättning, efter mönster från bl.a. 42 och 43 §§ konsumenttjänstlagen (1985:716). Uttrycket standardiserad uppsägningsavgift kan ersättas med schabloniserad avbeställningsersättning. Uttrycket resenärens uppsägning kan ersättas med avbeställning, utom när det är fråga om resenärens hävning, såsom i 34 §, då i stället detta uttryck kan användas.

Regressrätt

42 § stadgar en regressrätt. I det äldre paketresedirektivet 90/314/EEG fanns en bestämmelse som antydde existensen av en regressrätt hos researrangören eller återförsäljaren när dessa blev ersättningsskyldiga enligt direktivet, art. 5.1 andra meningen. I den nuvarande lagen (1992:1672) om paketresor saknas motsvarande bestämmelse, med motiveringen att det följde av allmänna rättsgrundsatser att regressanspråk kan riktas mot den ansvariga i avtalsförhållanden. I det nya direktivet framgår det direkt av ordalydelsen, art. 22, att medlemsstaterna måste se till att arrangören ska ha en sådan rätt. Återförsäljare ska också ha en sådan rätt om medlemsstaten utnyttjar möjligheten i art. 13.1 andra stycket att göra återförsäljare generellt solidariskt ansvariga för uppfyllelsen av förpliktelse i paketreseavtalet, vilket inte föreslås ske enligt det aktuella betänkandet, s. 111 f. och 158 f. Återförsäljare inom EU ska därtill under vissa förutsättningar ha en sådan rätt när arrangören är etablerad utanför EES, eftersom återförsäljaren då som utgångspunkt ska vara ansvarig, art. 20.

Enligt bestämmelsen ska regressanspråk få riktas mot ”en tredje part” (i engelsk språkversion ”*any third parties*”). Detta skulle kunna tolkas som att den som ett regressanspråk riktas mot måste vara en avtalspart i något led. Detta motsägs dock dels av skäl 36 (”tredje parter, *inbegripet* tjänsteleverantörer”) och bestämmelsen i tysk språkversion (”*Dritten*”) och i fransk (”*tout tiers*”). Även om de allra flesta situationer där resenären drabbas av avtalsbrott kan hänföras till en avtalsgrundad regressrätt – genom att det sannolikt i första hand är tjänsteleverantörer som blir ansvariga – går det som utredningen anför att tänka sig motsatsen. Också sådan utomobligatoriskt grundad regressrätt får anses följa av allmänna rättsgrundsatser, jfr NJA 2016 s. 107, p. 66, särskilt när den regressberättigande uppfyller annans (den slutligt ansvarigas) förpliktelse till följd av lagfäst plikt, jfr NJA 2007 s. 9. *Fakultetsnämnden instämmer* inte desto mindre i utredningens val att införa en regressbestämmelse. För att undanröja all tvekan om huruvida direktivet genomförts korrekt är en uttrycklig bestämmelse i enlighet med betänkandets förslag att förorda.

Art. 22 skulle kunna tolkas så att regressrätt inträder mot den som orsakat att den primärt ansvariga blivit ansvarig mot resenären, även om resenären skulle sakna möjlighet att kräva skadevållaren. Regressrätten skulle i så fall sammanfalla med det strikta felansvaret från vilket endast ett snävt utrymme för ansvarsbefrielse medges, och till vilket strikta felpåföljder har knutits. Enligt utredningens tolkning av art. 22 förutsätter regressrätten att den slutligt ansvariga självständigt kan åläggas skadeståndsansvar. Således föreligger samma asymmetri som i fall där en där den primärt ansvariga bär ett strikt ansvar och skadevållaren bara bär ett culpaansvar, eller där en principalansvarig endast kan föra regressanspråk under snäva förutsättningar. *Fakultetsnämnden instämmer* i att utredningens tolkning framstår som den mest näraliggande.

Regressrätten är något oklar till innehållet. Regressrätten bygger på att den regressberättigade övertar resenärens anspråk, men resenären kan rikta anspråk mot både den primärt ansvariga och den slutligt ansvariga, och det är inte säkert att dessa båda anspråk är identiska. Av rättssystematiska skäl borde det övertagna anspråket avse resenärens rätt mot skadevållaren, dvs. den slutligt ansvariga, upp till det belopp som den regressberättigade tvingats fullgöra mot resenären. Det synes av lagtextförslaget också ha varit utredningens uppfattning. Detta ligger i linje med utredningens uppfattning att skadevållaren självständigt måste kunna åläggas ett ansvar, vilket ju talar för att det är det anspråk som följer av skadevållarens ansvar som övergår på den regressberättigade. Just denna aspekt framgår alltså med rimlig tydlighet av förslaget, men riskerar ändå att verka vilseledande. Det övertagna anspråket mot skadevållaren kan alltså vara mindre än det anspråk som resenären hade mot den regressberättigade, både på grund av olika ansvarströsklar och på grund av att rätt till prisavdrag eller avhjälpande eventuellt inte alls kan utövas mot skadevållaren. Så som bestämmelsen nu är formulerad ("Har arrangören ... betalat ... övertar arrangören ... resenärens rätt till *motsvarande* ersättning från den som bidragit till att felet uppkom") ges intrycket att regressrätten motsvarar den prestation som den regressberättigade utgivit.

Fakultetsnämnden föreslår att bestämmelsen förtydligas, förslagsvis i enlighet med följande: "Har arrangören ... betalat ... övertar arrangören ... *den rätt som resenären kan ha* mot den som bidragit till att felet uppkom".

Som utredningen påpekar omnämns endast arrangören, och återförsäljare i vissa situationer, som regressberättigad part. Även andra aktörer kan bli ansvariga enligt direktivet, något som enligt utredningen förefaller ha förbisetts vid utformningen av direktivets regressbestämmelse. Utredningen föreslår att även andra som blir ansvariga på samma sätt som en arrangör ska ha en motsvarande regressrätt.

Fakultetsnämnden instämmer i att denna lösning är mera konsekvent och medför bättre systemharmoni och anser att avvikelser från direktivtexten är sakligt välmotiverade. Skulle denna utvidgning inte anses följa av direktivets syften kan det hävdas att regressrätten för andra än arrangörer och återförsäljare faller utanför direktivets ram, och att fullharmoniseringskravet inte kan omfatta frågan.

Uttrycket "den näringsidkare som enligt lagen ansvarar på samma sätt som en arrangör" är något oklart. Med tillräcklig grad av tydlighet framgår av lagtexten i 48 § att näringsidkare som underlättat ett kopplat researrangemang utgör en sådan regressberättigad aktör men om detta varit den enda kategori som funnits i åtanke vore det

enklare att uttrycka detta direkt, vilket antyder att fler kategorier varit åsyftade. Det borde framgå tydligare om även den som medverkat till ett sådant arrangemang enligt 50 §, den som åtagit sig att sköta bokning enligt 52 § eller annan. *Fakultetsnämnden föreslår* därför att lagtexten förtydligas.

Reklamation och preskription

I 43 § föreskrivs en reklamationsplikt, vars motsvarighet är art. 13.2 direktivet.

Reklamationsplikten i direktivet saknar dock, i likhet med det äldre direktivet, uttrycklig rättsföljd. Utredningen föreslår, i likhet med 19 § första stycket i den nu gällande paketreselagen, att rättsföljden av sen felreklamation ska vara den som i allmänhet gäller i svensk konsumentlagstiftning, nämligen felpreklusion, dvs. förlust av rätten att göra felet gällande, s. 181 ff.

Fakultetsnämnden avråder från att föreskriva felpreklusion med hänsyn till att direktivet är ett fullharmoniseringsdirektiv, art. 4, och att utrymme för avvikelse inte medges rörande reklamationsplikten. En för resenären menlig följd av sen reklamation inträder ändå beträffande påföljderna avhjälpande, prisavdrag och skadestånd eftersom sen reklamation ska beaktas vid bestämningen av dessa påföljder. Utelämnandet av rättsföljden felpreklusion är sannolikt högst medvetet, bl.a. mot bakgrund att tysk rätt i regel inte uppställer felreklamationsplikt för konsumenter. Om någon felpreklusion inte föreskrivs saknas anledning att föreskriva att rättsföljden inte inträder vid arrangörens handlande i strid mot tro och heder eller grova vårdslöshet, något som av naturliga skäl inte heller föreskrivs i direktivet. *Fakultetsnämnden är ense* om att reklamationsfristens formulering som ”inom skälig tid”, där direktivet i stället använder uttrycket ”onödigt dröjsmål” och som förekommer på andra ställen i den föreslagna lagtexten, utan risk för betydelseförändring kan användas här.

Fakultetsnämnden instämmer i utredningens uppfattning att den i art. 14.6 angivna preskriptionstiden på två år inte fyller någon funktion när det är fråga om fel i en resetjänst, som ska reklameras inom skälig tid från upptäckten av felet. Det är visserligen fråga om ett fullharmoniseringsdirektiv, men art. 14.6 är utformad så att preskriptionstiden minst ska vara två år, vilket möjliggör det aktuella förslaget att utelämma preskriptionsbestämmelsen med den följd att preskriptionstiden blir tio år från fordringens uppkomst, 2 § första stycket preskriptionslagen (1981:130), utredningen s. 183. Om den av utredningen föreslagna rättsföljden felpreklusion däremot inte upptas i den slutliga lagtexten kan det finnas skäl att överväga en kortare frist än tio år.